

ตามไปดู... สภาผู้บริโภครองข้าวคุณธรรม

เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้มีโอกาสร่วมเดินทางไปกับผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ โดยมี ศ.ดร.โสภิต ทองปาน ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ ประธานเครือข่ายปฏิรูปคุณชีวิตเกษตรกร อดีตรองผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ศ.จุฑาทิพย์ กัทราวาก ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และ ผศ.ดร.ทิพรัตน์ พงศ์ธนาพานิชย์ อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ เพื่อไปติดตามงานวิจัยของโครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม : กรณีข้าวคุณธรรม ที่มูลนิธิธรรมะร่วมใจ อำเภอป่าตอง จังหวัดยโสธร อีกทั้งเป็นการให้กำลังใจกลุ่มชานาคุณธรรมที่ได้สรรค์สร้างข้าวที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานให้ถึงมือผู้บริโภค

และในวันดังกล่าวที่มูลนิธิธรรมะร่วมใจได้มีกิจกรรมสภาผู้บริโภคไปพบปะชานาคุณธรรม ภายใต้ชื่อ “หว่านข้าวสุ่ดินนา หว่านศรัทธาสู่หัวใจ” เป็นการพบปะทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มชานาผู้ผลิตข้าวคุณธรรมกับกลุ่มผู้บริโภค อาทิเช่น ทีมงานจากทีวีบูรพา ทีมงานทุ่งแสงตะวัน

ตัวแทนจากบริษัทร้านขายกรุงเทพฯ จำกัด และกลุ่มสมาชิกเครือข่ายคนกินข้าวเกื้อกูลชานา การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ กลุ่มชานาคุณธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่เป็นการพบปะกันระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคเท่านั้น หากแต่การจัดเวทีเรียนรู้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วม

กันในครั้งนี้ จะก่อให้เกิดเสียงสะท้อนร่วมกันว่า... สมดุลระหว่างคนทำนากับคนกินข้าวอยู่ที่จุดใด ความต้องการระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคตรงกันหรือไม่ จะทำอย่างไรให้ข้าวที่ปลูกมีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจ และต้องการของผู้บริโภค และมีการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยเริ่มจากการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างจิตสำนึกการพึ่งตนเอง สร้างคุณค่าให้ชีวิตและผลผลิต ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรชานาอินทรีย์ได้พบกับผู้บริโภคที่เข้าใจและเป็นรักสุขภาพ เพื่อการค้าที่เกื้อกูลและเป็นธรรม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ และสนับสนุนให้มีการตรวจการรับรองมาตรฐานที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือมากขึ้น

เป็นเรื่องน่ายินดีที่ผู้บริโภคในปัจจุบันหันมาใส่ใจในสุขภาพของตนเองมากขึ้น การหันมาบริโภคข้าวที่มีคุณภาพภายใต้กระบวนการผลิตที่ส่งเสริมให้ผู้ผลิตมีคุณธรรม ข้าวต้องไม่เพียงอร่อยเท่านั้นจะทำให้ผู้บริโภคเลือกรับประทานได้ตลอดไป สิ่งสำคัญไปกว่านั้น คือ ข้าวต้องมีคุณภาพรับประทานแล้วส่งผลดีต่อสุขภาพ ดังคำที่ว่า “ข้าวเป็นยา” เราทานข้าวแทนการกินยาบำรุงกำลัง แทนการกินวิตามิน ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่สื่อมวลชน ณ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2541 ว่า...

ชาวนาข้าวคุณธรรม และเครือข่ายคนกินข้าวเกื้อกูลชาวนาลงแขกทว่านข้าว

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชาวนาและสภาผู้บริโภค

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน เตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวไปทว่านในแปลงนา

คุณวริศรา ร่วมแสดงความคิดเห็นในเวที

ศ.ดร.โสภณ ทองปาน และคุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ ร่วมทว่านเมล็ดพันธุ์ ในแปลงนา

“ข้าวกล้อง หรือที่บางคนเรียกกันติดปากว่า ข้าวแดง เป็นข้าวที่สีเอาเปลือกออก โดยยังมีจมูกข้าวและเยื่อหุ้มเมล็ดข้าว (รำ) ติดอยู่กับเมล็ด ซึ่งสองสิ่งที่ว่านี้ มีคุณค่าทางอาหารที่มีประโยชน์มากมาย มีวิตามินและสารอาหารหลากหลายชนิด โดยไม่ต้องไปชวนชวหาหาซื้อวิตามินเม็ดราคาแพงมารับประทาน”

คุณวริศรา เมฆานนท์ชัย ประธานเครือข่ายคนกินข้าวเกื้อกูลชาวนา กล่าวว่าการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ เริ่มมาจากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับพระคุณเจ้า คุณพ่อวิจิตร บุญสูง และพ่อแม่อีกหลายท่านที่เป็นกลุ่มชาวนาที่มูลนิธิธรรมร่วมใจ และได้มาเข้าเวทีเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัยที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำให้ทราบที่มาของงานวิจัยที่เริ่มจากวิถีคิดของผู้นำในกลุ่มชาวนาที่ต้องการแก้ปัญหาการค้าข้าว และหาแนวทางการแก้ปัญหา จนทำให้เกิดแนวคิดเรื่องการสร้างแบรนด์ข้าวขึ้นมา แล้วแบรนด์อะไรที่จะสร้างความรักความผูกพันอันคนในครอบครัว ช่วยสร้างสรรค์สังคม โมเดลข้าวคุณธรรม เป็นเรื่องราวของชาวนาที่ลุกขึ้นมาต่อสู้ และนักวิชาการจากหน่วยงานรัฐ ทีมงานจากภาคเอกชน เข้ามาช่วยเสริมหนุน

หลังจากเวทีเรียนรู้ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคแล้ว ได้มีกิจกรรมทว่านข้าวพันธุ์พระราชทาน ลงสู่ผืนนา โดยตัวแทนกลุ่มชาวนาคณธรรม ได้สอนวิธีการทว่านข้าวให้กับทีมผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มผู้บริโภค เป็นภาพที่น่าประทับใจมากที่วิถีชีวิตที่หลายคนอาจจะไม่ค่อยได้พบเจอ การรวมกลุ่มกันระหว่างกลุ่มคนที่หลากหลาย ต่างอายุ ต่างเพศ ต่างวัย แต่ทุกคนมีเสียงหัวเราะร่วมกัน และยื่นมือหนุนหน้าที่ปลูกด้วยฝีมือตนเองอย่างภาคภูมิใจ !!

ทำไมต้องมีโครงการ ซื้อข้าวจากชาวนา

หากมองย้อนไปเมื่อ 40 ปีก่อน เวลาเราไปซื้อข้าวสารซึ่งมักจะซื้อจากร้านโชห่วยใกล้บ้านกันเป็นส่วนใหญ่ พบบอกว่าซื้อข้าวสาร 100% คนขายก็จะไปตวงมาให้ โดยที่คนซื้อไม่ต้องชั่งตวงมากมาย เพราะข้าวสาร 100% จะแตกต่างกันที่ตรงที่เป็นข้าวใหม่กับข้าวเก่าเท่านั้น หมายความว่า คนที่ชอบรับประทานข้าวใหม่ๆ ก็จะเลือกซื้อข้าวใหม่ ส่วนคนที่ชอบข้าวที่หุงขึ้นหม้อก็จะเลือกซื้อข้าวเก่า

ในปัจจุบัน คนมีโอกาสเลือกซื้อข้าว บริโภคมากขึ้น
ที่มีคุณภาพต่างกัน เช่น ถ้าใครอยากได้ข้าว
ที่ “สะอาดทุกถุง หุงขึ้นหม้อ” ก็ต้องเลือก
ข้าวมาบุญครอง ถ้าจะกินข้าว “อึดทั้งท้อง
อึดทั้งบุญ” ก็ต้องซื้อข้าวเกิดบุญ นั่นย่อม
หมายความว่า การตลาดเข้ามามีบทบาท
ทำให้ข้าวสารมีความแตกต่างในสายตาผู้
บริโภคมากขึ้น
หลายคนที่เคยไปต่างประเทศบอก
ว่า “ถ้าคุณจะกินข้าวที่ดีที่สุดต้องไปซื้อที่
ต่างประเทศ” หมายความว่า การตลาดอีก
นั่นแหละ ที่เป็นกลไกในการกำหนดตลาด
เป้าหมายรวมทั้งราคาด้วย

ร้านโชห่วยขายข้าวสาร

ท่าน ศ.ดร.ระพี สาคริก เยี่ยมชมโครงการซื้อข้าวในบู๊ท Farmer Shop ในงานมหกรรม สกว. ณ เมืองทองธานี

สหกรณ์เครือข่ายข้าวหอมมะลิฯ เปิดท้ายขาย ข้าวเกิดบุญ ณ โรงอาหารกลาง 2

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการซื้อข้าวจากชาวนาร่วมกับนิสิต

ข้าวหอมมะลิแบรนด์มายุครอง

ข้าวหอมมะลิแบรนด์เกิดบุญ

ปัญหาเกษตรกรขายข้าวได้ราคาต่ำแต่ผู้บริโภคต้องซื้อข้าวสารแพง

ปัญหาดังกล่าวดูเหมือนรัฐบาลทุกสมัยจะพยายามหาทางแก้และหาทางออกโดยใช้งบประมาณมหาศาล ทั้งโครงการรับจำนำข้าว ที่ช่วยเหลือด้านเกษตรกร ในขณะเดียวกันโครงการร้านธงฟ้าหรือร้านถูกใจที่ทุ่มทุนช่วยแก้ปัญหาแก่ผู้บริโภคแต่ก็ไม่สามารถแก้ได้สักที

โครงการซื้อข้าวจากชาวนา ทางเลือกใหม่ในสังคม

ภายใต้ปรัชญา “การพึ่งพาและร่วมมือกัน” กลุ่มชาวนา สหกรณ์และภาควิชาการได้ร่วมมือกันริเริ่มโครงการนำร่องในการพัฒนา “ระบบการค้าข้าวแบบใหม่” โดยการ “รวมซื้อ” และใช้วิธีการบริหารจัดการโซ่อุปทาน เพื่อการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายการตลาดเพื่อให้ผู้ผลิตได้ราคาที่ดีที่สุด โครงการที่ผู้บริโภคก็ได้บริโภคข้าวดีมีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม

ปัจจุบันชุมชนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีสมาชิกโครงการซื้อข้าวกว่า 80 คน ที่สั่งซื้อข้าวเป็นประจำ โดยยอมเปลี่ยนพฤติกรรมจากการไปซื้อข้าวที่ห้างสรรพสินค้าหรือร้านโชห่วย หันมาอุดหนุนข้าวจากชาวนาโดยตรง และยังมีผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งที่นิยมมาอุดหนุนการบริการเคลื่อนที่ที่นำข้าวจากชาวนามาขายเป็นประจำทุกวันทั้งที่ 15 และ 30 ของเดือน แม้วันนี้คำตอบที่ว่า ทำไมต้องมีโครงการซื้อข้าวจากชาวนา ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมเท่าไรนัก แต่ก็เริ่มมีกลุ่มคนในชุมชนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เห็นความสำคัญและเข้าร่วมโครงการมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะเขาไม่ได้ซื้อข้าวไปบริโภคอย่างเดียว หากแต่ต้องการช่วยกันหาทางเลือกใหม่ๆ ที่จะมาทดแทนทางเลือกเดิมที่ชาวนาและผู้บริโภคเผชิญหน้ามานาน